

**prof. dr hab. Andrzej GRACZYK**

Wydział Nauk Ekonomicznych, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

e-mail: andrzej.graczyk@ue.wroc.pl

DOI: 10.15290/ose.2017.06.90.15

## **SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNA, GOSPODARCZA I TERYTORIALNA A ROZWÓJ ENERGETYKI W STRATEGII NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU**

### **Streszczenie**

Celem artykułu jest ocena wskazanych w *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)* zapisów dotyczących spójności oraz ocena wizji rozwoju energetyki pod kątem jej wpływu na wzmocnienie spójności. Podstawowe znaczenie w Strategii ma spójność społeczna. Polityka regionalna ma zapewnić osiągnięcie spójności terytorialnej i zrównoważenie rozwoju kraju. Selektywne podejście do polityki regionalnej, uwzględniające ujęcie sektorowe, mogłoby służyć rozwojowi z wykorzystaniem lokalnych zasobów. Jednak w *Strategii* założono prymat technologii węglowych w wytwarzaniu energii, scentralizowany model wytwarzania energii elektrycznej oraz preferencje dla stabilnych źródeł odnawialnych. Będzie to godzić w osiąganie celów w zakresie spójności: społecznej, ekonomicznej i terytorialnej. Spowoduje duży wzrost kosztów wytwarzania, a w ślad za tym, cen energii dla odbiorców. Za właściwy można uznać kierunek działań określanych jako energetyka rozproszona. Będą temu także sprzyjać istniejące i zapowiadane zasady finansowania inwestycji ze źródeł unijnych.

**Słowa kluczowe:** Polska, rozwój, energetyka, spójność

## **SOCIAL, ECONOMIC, AND TERRITORIAL COHESION AND GROWTH OF ENERGY SECTOR IN STRATEGY FOR RESPONSIBLE DEVELOPMENT**

### **Summary**

The aim of this paper is to assess the provisions concerning cohesion included in the 2020 Strategy for Responsible Development (with a view to 2030) and to assess the vision of the development of energy in terms of its impact on strengthening cohesion. Social cohesion is a key notion in the document. Regional policy is to ensure territorial cohesion and sustainable development of the country. A selective approach to regional policy, taking into account a sectoral approach, could foster development based on local resources. However, the Strategy assumes the priority of carbon technology in the generation of energy, a centralized model of electricity generation, and preference for sustainable renewable sources. This will make it difficult to achieve the goals of social, economic, and territorial cohesion, which can result in a significant increase in manufacturing costs and thus higher energy prices for consumers. What should be regarded as a strength of the Strategy is the proposed development of distributed generation of energy. It will also be supported by the existing and announced rules for financing EU investments.

**Key words:** Poland, development, energy sector, cohesion

**JEL Classification:** Q43, Q 48, Q 56, R 58

## 1. Wstęp

Umocnianie spójności: gospodarczej, społecznej i terytorialnej jest jednym z głównych celów Unii Europejskiej. W art. 174 *Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej* stwierdza się: *w celu wspierania harmonijnego rozwoju całej Unii rozwija ona i prowadzi działania służące wzmocnieniu jej spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. W szczególności Unia zmierza do zmniejszenia dysproporcji w poziomach rozwoju różnych regionów oraz zaoferowania regionów najmniej uprzywilejowanych* [*Wersje skonsolidowane Traktatu o Unii Europejskiej...*, 2012].

Traktat nakłada na państwa członkowskie zobowiązania w zakresie tworzenia warunków do osiągania celów spójności. W szczególności określa, że: *prowadzą swoje polityki gospodarcze i koordynują je w taki sposób, aby osiągnąć także cele określone w artykule 174. Przy formułowaniu i urzeczywistnianiu polityk i działań Unii oraz przy urzeczywistnianiu rynku wewnętrznego bierze się pod uwagę cele określone w artykule 174 i przyczynia się do ich realizacji* [*Wersje skonsolidowane Traktatu o Unii Europejskiej...*, 2012].

Wizję rozwoju Polski określa *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)* [2017] (dalej *Strategia*). Jednym z istotnych elementów kształtujących rozwój i wpływających na spójność: gospodarczą, społeczną i terytorialną jest zapewnienie energii. Celem niniejszego artykułu jest ocena wskazanych w *Strategii* zapisów dotyczących spójności oraz ocena wizji rozwoju energetyki pod kątem jej wpływu na wzmocnianie spójności. W artykule wykorzystano metodę badania dokumentów.

## 2. Problem spójności w definiowaniu celów *Strategii*

W *Strategii* wyznaczono cel główny projektowanych działań rozwojowych. Jest nim: *stworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze: społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym* [*Strategia...*, 2017, s. 7]. Działania mają koncentrować się na trzech celach szczegółowych, w tym rozwoju społecznie wrażliwym i terytorialnie zrównoważonym. Wyznaczono tzw. obszary horyzontalne oddziałujące na osiągnięcie celów *Strategii*, w których będą podejmowane interwencje. Są to: „Kapitał ludzki i społeczny”, „Cyfryzacja”, „Transport”, „Energia”, „Środowisko”, „Bezpieczeństwo narodowe”.

W podstawowych założeniach, odnoszących się do rozwoju Polski, element spójności gospodarczej nie został wyeksponowany, mimo stwierdzenia, że: *Strategia jest ukierunkowana na inkluzywny rozwój społeczno-gospodarczy* [*Strategia...*, 2017, s. 49]. W strategii przyjęto, że: *główną siłą napędową rozwoju i priorytetem publicznym jest spójność społeczna. Strategia podporządkowuje działania w sferze gospodarczej osiąganiu celów związanych z poziomem i jakością życia obywateli Polski. (...) Przyjęcie takiego wzorca będzie sprzyjać uwolnieniu kapitału ludzkiego, wzmocnieniu kapitału społecznego i tym samym optymalnemu wykorzystywaniu potencjału rozwojowego całego kraju* [*Strategia...*, 2017, s. 49].

W *Strategii* zamieszczono wyjaśnienie sposobu podejścia do problemu spójności w ramach celu szczegółowego – „Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony”. W stosunku do spójności społecznej stwierdzono: *Utrzymujące się zróżnicowania spo-*

teczne mogą stać się barierą dla dynamicznego rozwoju gospodarki, dlatego rozwój winien sprzyjać włączeniu społecznemu, co oznacza gospodarkę o wysokim poziomie zatrudnienia, dobrej jakości i przedsiębiorczości. Oznacza to z jednej strony konieczność adaptacji gospodarki do występujących trendów demograficznych, w szczególności poprzez zapewnienie dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na te wyzwania, a z drugiej wsparcie rozwoju i odpowiednie wykorzystanie potencjału poszczególnych grup społecznych na rynku pracy [Strategia..., 2017, s. 53].

Natomiast przez zrównoważony terytorialnie rozumie się w *Strategii: rozwój wszystkich terytoriów przez wzmacnianie ich potencjałów endogenicznych i czynników rozwoju oraz likwidację barier i włączenie w procesy rozwojowe regionów zmagających się z trudnościami o charakterze restrukturyzacyjnym i adaptacyjnym (makroregion Polski Wschodniej, Śląsk), obszarów wiejskich wraz z ich lokalnymi ośrodkami miejskimi oraz średnich miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Oznacza to m.in. prowadzenie skutecznej polityki regionalnej dostosowanej do specyfiki danego terytorium i obejmującej działania służące aktywizacji gospodarczej, rozwojowi lokalnych rynków pracy i mobilizacji zawodowej mieszkańców, czy poprawie dostępu do usług publicznych z wykorzystaniem potencjałów lokalnych i subregionalnych gospodarek, jak również własnych zasobów* [Strategia..., 2017, s. 53].

Podejście do definiowania problemu spójności ma także znaczenie w kontekście celów przyszłej polityki regionalnej. W *Strategii* zostały określone trzy cele polityki regionalnej, tj.:

- zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały poszczególnych terytoriów;
- wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;
- podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Zapisano również, iż: *polityka regionalna będzie dążyła do zapewnienia bardziej zrównoważonego rozwoju kraju poprzez zintegrowane interwencje wykorzystujące miejscowe zasoby i potencjały poszczególnych terytoriów i dostarczanie odpowiednich zasobów dla zainicjowania trwałego wzrostu i miejsc pracy w obszarach o mniej korzystnych uwarunkowaniach rozwojowych. (...) Wyzwaniem dla wszystkich polskich regionów jest optymalne wykorzystanie własnego potencjału rozwojowego w celu zwiększenia konkurencyjności gospodarki i jednocześnie zapewnienia warunków dla trwałego i zrównoważonego rozwoju. Nowa polityka regionalna będzie selektywna i, w większym niż dotychczas zakresie, koncentrowała instrumenty wsparcia na tworzenie warunków do wzrostu konkurencyjności, innowacyjności i inwestycji w wybranych sektorach, mających podstawowe znaczenie dla gospodarek regionalnych* [Strategia..., 2017, s. 182].

Zestawienie dwóch podejść do problemu spójności terytorialnej – unijnego i krajowego – potwierdza spostrzeżenia sformułowane przez M. Gospodarowicza – kategoria spójności terytorialnej jest ujmowana w różny sposób w dokumentach strategicznych Unii Europejskiej (tj. na poziomie europejskim), a inaczej na poziomie krajowym. Z perspektywy europejskiej koncepcja spójności terytorialnej dotyczy raczej wyrównywania poziomu rozwoju pomiędzy poszczególnymi krajami/regionami, tj. zbliżenia bądź konwergencji, która wiąże się ze wsparciem finansowym z Unii Europejskiej pod kątem spójności (z wykorzystaniem funduszy spójności). Dzięki temu, kraje Unii Europejskiej korzystają z tych funduszy, w szczególności regiony o najniższym poziomie rozwoju. Natomiast w ujęciu krajowym spójność określa się jako niedopuszczenie do nadmiernych różnicowań pomiędzy regionami i w ramach regionów [Gospodarowicz, 2016].

W *Strategii* spójności gospodarczej nie poświęcono odrębnego miejsca. Jest ona raczej podporządkowana działaniom związanym z osiąganiem spójności społecznej i terytorialnej. Aspekty gospodarcze spójności społecznej zwykle dotyczą: warunków życia mieszkańców, zjawisk zachodzących na rynku pracy oraz technicznych możliwości prowadzenia działalności gospodarczej. Natomiast w ramach spójności terytorialnej działania powinny uwzględniać relatywne znaczenie gospodarcze regionu dla funkcjonowania terytorium jako całości. Osiąganie spójności jest jednym z czynników decydujących o sukcesie gospodarczym. Jednak efekty ekonomiczne w ostateczności stanowią o możliwości prowadzenia polityki spójności jako całości. Są także podstawą do prowadzenia odpowiedniej – uwzględniającej spójność społeczną i terytorialną – polityki regionalnej.

Selektywne podejście do polityki regionalnej, które opiera się na ujęciu sektorowym, będzie sprzyjać rozwojowi z wykorzystaniem lokalnych zasobów. Jednocześnie nadanie prymatu spójności społecznej będzie kierować działania w stronę tych produktów i usług, które mają szczególne znaczenie dla wyrównywania szans i równoważenia konsumpcji. Jedną z dziedzin, które bardzo dobrze wpisują się w te obszary, jest zrównoważona energetyka. Szczególnie rozwój zdecentralizowanej energetyki pozwala na spożytkowanie potencjałów lokalnych oraz subregionalnych zasobów przyrodniczych i pracy, wpływa na lokalne bezpieczeństwo energetyczne, zachęca do rozwoju przedsiębiorczości i współpracy między producentami, prosumentami i odbiorcami energii, umożliwia dostęp do taniach źródeł zaopatrzenia w energię i usług związanych z jej dostarczaniem. Zrównoważona energetyka może więc być sposobem na osiąganie celów *Strategii* w zakresie spójności. Jest to również zgodne z założeniami europejskiej strategii dotyczącej zrównoważonej energetyki [*Europejska strategia...*, 2006].

### 3. Cele rozwoju energetyki a spójność w obszarach horyzontalnych Strategii

Koncepcje rozwoju energetyki w *Strategii* głównie są związane z dwoma obszarami horyzontalnymi, takimi jak „Energia” i „Środowisko”. Niewielką wzmiankę można także znaleźć w obszarze „Technologia”. Obejmuje ona zastosowania technologii *Smart Grid*, która przyniesie poprawę przepływu energii między wytwórcami a odbiorcami energii [*Strategia...*, 2017, s. 292].

Istotną rolę w zapewnianiu spójności społecznej powinno odegrać kształtowanie bezpieczeństwa energetycznego. Wymaga ono dywersyfikacji źródeł, surowców oraz sposobu wytwarzania i dystrybucji energii, choć rozwiązania *Strategii* nie zmierzają w kierunku modelu zrównoważonej energetyki, a w konsekwencji będą ograniczać możliwości zapewniania spójności.

Kluczowe wydaje się stwierdzenie: *konieczna jest odbudowa potencjału wytwórczego źródeł wytwarzania opartego o dostępne w kraju surowce w stopniu umożliwiającym zaspokojenie popytu* [*Strategia...*, 2017, s. 321]. Przesłanką rozwiązań w obszarze energii elektrycznej ma być rozwój: *zrównoważonych z popytem źródeł energii w oparciu o krajowy potencjał i tylko częściowo wspomaganego połączeniami transgranicznymi* [*Strategia...*, 2017, s. 321]. W *Strategii* sformulowano następującą konkluzję: *Do najważniejszych wyzwań stojących przed całym sektorem energetycznym należy zaliczyć, w szczególności: konieczność realizacji wysoce kapitałochłonnych planów*

*inwestycyjnych związanych z budową nowych wielkoskalowych mocy wytwórczych oraz modernizacją już istniejącego majątku sieciowego i wytwórczego. Warto podkreślić, że kierunek inwestycyjny będzie miał istotny wpływ na przyszłą strukturę produkcji energii w naszym kraju, a ta z kolei będzie oddziaływać na powiązane z energetyką sektory [Strategia..., 2017, s. 323].*

Jednakże będzie to oznaczać utrzymanie scentralizowanego systemu wytwarzania energii elektrycznej i w efekcie wzrost kosztów jej dostarczenia w regiony północne i wschodnie kraju, czyli tam, gdzie energia elektryczna jest już dla odbiorców najdroższa. Ograniczenie transgranicznych dostaw energii elektrycznej zmniejszy możliwości importu taniej energii. W znacznym stopniu uniemożliwi korzystanie z zalet technologii *Smart Grid*.

*W Strategii zwrócono uwagę na to, że: szeroki rozwój ciepłownictwa oparty na gazie ziemnym rodzi uzależnienie od zagranicznych dostaw. (...) We wprowadzaniu dywersyfikacji pomocne może być substytucyjne traktowanie nowych źródeł energii i wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań. W obszarach słabiej zurbanizowanych ciepło, gaz, jak i elektryczność mogą pochodzić z biogazowni. Odpowiedni dobór odnawialnych i innych źródeł wytwarzania energii w ramach klastrów energii, spółdzielni energetycznych itp. może lokalnie zapewnić samonystarczalność i tym samym bezpieczeństwo energetyczne [Strategia..., 2017, s. 321].*

W świetle powyższych stwierdzeń można mieć wątpliwości w sprawie postulatu *Strategii*, który brzmi: *polska polityka bezpieczeństwa powinna być na poziomie krajowym spójna koncepcyjnie, wykonalna technicznie i w zasięgu potencjału płatniczego polskich nabywców energii [Strategia..., 2017]*. W szczególności wytwarzanie energii elektrycznej, bazujące na kosztownych technologiach węglowych, jak również preferowanie wytwarzania ciepła dzięki jednym z najdroższych technologii biomasowych spowoduje duży wzrost kosztów wytwarzania, a w ślad za tym, cen energii dla odbiorców. Ponadto, koszty i ceny energii będą rosły ze względu na rosnące koszty środowiskowe. Tym samym obciążenie przedsiębiorstw i gospodarstw domowych kosztami energii będzie większe. W kontekście przyjętych założeń *Strategii* wzrost ten będzie mocniej obciążać użytkowników energii już obecnie ponoszących relatywnie wysokie koszty. Dotyczyć to będzie zwłaszcza odbiorców na terenach północnych i wschodnich Polski oraz na terenach wiejskich.

Autorzy *Strategii* dostrzegają konieczność pogodzenia: *nystarczająco silnego zaplecza konwencjonalnych, wielkoskalowych sił wytwórczych w zawodowej energetyce ze źródłami rozproszonymi funkcjonującymi jako uzupełnienie dla średniej wielkości aglomeracji oraz klastrami, spółdzielniami energetycznymi itp. o znacznym poziomie autonomii*. Jednak uważają, że: *dotowanie OZE, jeśli nie będzie mogło zostać wygaszone, powinno z jednej strony preferować rozwiązania zapewniające maksymalną dyspozycyjność, a z drugiej szerzej odzwierciedlać potrzeby lokalne związane np. z gospodarką odpadami i wykorzystaniem miejscowego potencjału. Koniecznym jest zatem zapewnienie możliwości bilansowania i współdziałania źródeł OZE z innymi źródłami, niepodlegającymi ograniczeniom ze strony sił natury, bardziej efektywnymi, stabilnymi i łatwiej sterowanymi [Strategia..., 2017, s. 323]*. Jest to wskazanie na technologie o wysokich kosztach wytwarzania. Jeśli nie zapewni się wsparcia ze źródeł publicznych, to zainteresowanie prywatnego kapitału tym sektorem będzie znikome. Świadczą o tym wyniki pierwszej aukcji na dostawy energii ze źródeł odnawialnych [Graczyk, Wielewska, Silarska, 2017].

Pozytywnym przejawem w kwestii zapewniania spójności jest w *Strategii*, następująca konstatacja: *wraz z postępem technologii zapewniającym wzrost wydajności i spadek cen dla małych instalacji OZE dedykowanych grupie indywidualnych konsumentów będzie rosła rola wykorzystywanych na własne potrzeby zasobów wytwarzania. (...) Ten segment rynku zacznie się dynamicznie rozwijać, jeśli rozwiązany zostanie problem taniego i efektywnego magazynowania energii. Do tego czasu rozwój segmentu prosumenckiego może być wspomagany przez ofertę wirtualnego magazynowania poprzez oddawanie wytworzonych nadwyżek do sieci elektroenergetycznej w celu odebrania jej w okresie, gdy jest potrzebna* [*Strategia...*, 2017, s. 323]. Takie podejście oznacza jednak brak wsparcia dla inicjatyw, w których prosument miałby możliwość sprzedaży nadwyżek energii do sieci. Natomiast to rozwiązanie byłoby korzystne zwłaszcza dla obszarów wiejskich wymagających pomocy w ramach polityki spójności i o niewielkim stopniu nasycenia infrastrukturą przemysłową. Na tych terenach trudno będzie o tworzenie klastrów czy spółdzielni energetycznych, które zgodnie z zapisami *Strategii*, mają być preferowane.

W obszarze działań horyzontalnych „Środowisko” w *Strategii* najwięcej uwagi poświęcono ograniczeniu zjawiska niskiej emisji na obszarach zurbanizowanych. Przewiduje się: *rozwój efektywnego energetycznie niskoemisyjnego ciepłownictwa systemowego i małych kotłowni lokalnych, stosowanie kogeneracji w wytwarzaniu ciepła, standaryzacje kotłów grzewczych na paliwa stałe oraz paliw stałych wykorzystywanych w ogrzewaniu indywidualnym i kotłowniach lokalnych* [*Strategia...*, 2017, s. 346]. Te działania dobrze wpisują się w koncepcję zrównoważonego rozwoju energetyki, lecz mają być ukierunkowane na tereny o przekroczonych standardach jakości powietrza. Nie są więc propozycją dla wszystkich obszarów i w związku z tym ich oddziaływanie na osiągnięcie spójności nie będzie znaczące. W szczególności nie pojawi się ono tam, gdzie nie ma problemu niskiej emisji ze względu na małą aktywność gospodarczą i niewielką gęstość zabudowy.

W kwestii osiągnięcia spójności za pozytywny można uznać projekt działań interwencyjnych, określanych jako energetyka rozproszona. Ma on na celu rozwój wytwarzania energii elektrycznej i ciepła przy wykorzystaniu źródeł odnawialnych na potrzeby społeczności lokalnej, a także tworzenie warunków regulacyjnych pozwalających na rozwój lokalnych obszarów zrównoważonych energetycznie – klastrów energii, spółdzielni energetycznych itp. Wymienia się w nim następujące działania: promowanie i inicjowanie lokalnych przedsięwzięć (klastry, spółdzielnie energetyczne itp.) z zakresu wytwarzania energii (ze wskazaniem na rozwój OZE) oraz efektywności energetycznej w celu dążenia do samowystarczalności energetycznej gmin i powiatów (autonomiczne obszary energetyczne) [*Strategia...*, 2017, s. 331].

#### 4. Wsparcie finansowe dla działań w zakresie modernizacji energetyki

Zakres działań związanych z modernizacją energetyki jest bardzo szeroki. Obejmują one nie tylko dywersyfikację źródeł energii i zwiększenie efektywności energetycznej. Konieczna jest zarazem modernizacja i rozbudowa sieci przesyłu oraz dystrybucji energii elektrycznej, gazu, jak również instalacji dla dystrybucji ciepła sieciowego. Inwestycje w konwencjonalną infrastrukturę wytwórczą, a jednocześnie wdrożenie energetyki jądrowej

mogą jednak napotkać bariery w sferze finansowania. Podobny problem dotyczy szerszego wykorzystania stabilnych źródeł energii odnawialnej, również tworzenie tzw. rynku mocy dzięki energetyce węglowej raczej nie uzyska wsparcia ze strony międzynarodowych instytucji finansowych. Przed energetyką opartą na węglu pojawiają się także istotne wyzwania wynikające z regulacji w sferze ochrony środowiska [Wojtkowska-Łodej, Graczyk, Szablewski, 2016].

W tym kontekście warto zwrócić uwagę na priorytety finansowania ze środków unijnych. W okresie do 2020 roku są one ściśle związane z głównymi założeniami strategii „Europa 2020”, do których należą:

- **rozwój inteligentny**: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- **rozwój zrównoważony**: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- **rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu**: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Celem Funduszu Spójności jest zredukowanie dysproporcji gospodarczych i społecznych oraz promowanie zrównoważonego rozwoju. Środki z Funduszu Spójności mogą wspierać realizację projektów związanych z energetyką i transportem, o ile zapewniają ewidentne korzyści dla środowiska w zakresie wydajności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii. Obszary tematyczne Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego to m.in.: wspieranie transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej we wszystkich sektorach, promowanie dostosowania do zmiany klimatu, zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem, ochrona środowiska i promowanie efektywnego gospodarowania zasobami.

Nowym elementem przyszłej polityki regionalnej Unii Europejskiej jest działanie łączące Europe, które akcentuje problem spójności w kontekście międzyregionalnym [Greta, Tomczak-Woźniak, 2013]. Po 2020 roku fundusze unijne nadal będą stanowiły istotne źródło finansowania inwestycji prorozwojowych w Polsce. Zapowiadane jest m.in. tworzenie na poziomie Unii Europejskiej nowych instrumentów ukierunkowanych sektorowo (z odmiennym kluczem dystrybucji w stosunku do polityki spójności) oraz wzrost wydatków na innowacyjność i na działania obejmujące zmiany klimatu.

Istniejące i zapowiadane zasady finansowania inwestycji będą raczej sprzyjać projektom z zakresu energetyki rozproszonej, bazującej na odnawialnych i innowacyjnych źródłach energii. Prawdopodobnie będzie to czynnikiem wzmocnienia tego obszaru działań w *Strategii*, a zarazem pożytkiem związanym z osiągnięciem celów spójności.

## 5. Podsumowanie

Analiza *Strategii* pozwoliła stwierdzić, że zasadniczym wyznacznikiem podejścia do osiągnięcia spójności jest spójność społeczna. Zamierzenia dotyczące energetyki są niedostosowane do tej opcji rozwoju.

W *Strategii* zapowiada się preferencje dla wytwarzania energii elektrycznej bazującego na kosztownych technologiach węglowych i ciepła opartego na jednych z najdroższych technologii biomasowych. Zapewnienie powszechnego dostępu do energii pochodzącej

z różnych źródeł oznacza wybór rozwiązań generujących nadmierne koszty. Będzie to także godzić w osiąganie celów w zakresie spójności: społecznej, ekonomicznej i terytorialnej. Spowoduje duży wzrost kosztów wytwarzania, a w ślad za tym, cen energii dla odbiorców. Ponadto, koszty i ceny energii będą rosły ze względu na rosnące koszty środowiskowe.

W kontekście osiągania spójności za właściwy można uznać kierunek działań określanych jako energetyka rozproszona. Będą im również sprzyjać istniejące i zapowiedziane zasady finansowania inwestycji ze źródeł unijnych. Są one istotnym elementem rozwoju zrównoważonego.

### Literatura

- Borys T., 1999, *Wskaźniki ekorozwoju*, Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, Białystok.
- Europejska strategia na rzecz zrównoważonej, konkurencyjnej i bezpiecznej energii, wersja ostateczna*, 2006, KOM (2006) 105, Komisja Europejska, Bruksela.
- Gospodarowicz M., 2016, *Ocena spójności terytorialnej pod względem społecznym i gospodarczym gmin w Polsce*, Konferencja IERiGŻ-PIB, „Konkurencyjność gospodarki w kontekście działań polityki społecznej”, Jachranka, 22-24 czerwca 2016 roku, <http://docplayer.pl/40879927-Ocena-spojnosci-terytorialnej-pod-wzglem-spoecznym-i-gospodarczym-gmin-w-polsce.html> (data wejścia: 17.05.2017).
- Graczyk A., Wielewska I., Piaskowska-Silarska M., 2017, *Rozwój odnawialnych źródeł energii w Polsce. Problemy bezpieczeństwa energetycznego i lokalnego wykorzystania zasobów*, Texter, Warszawa.
- Greta M., Tomczak-Woźniak E., 2013, *Problem spójności w nowej polityce regionalnej UE na lata 2014-2020*, „Optimum. Studia Ekonomiczne”, nr 4(64).
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)*, 2017, Ministerstwo Rozwoju. Departament Strategii Rozwoju, Warszawa, [https://www.mr.gov.pl/media/36848/SOR\\_2017\\_maly\\_internet\\_03\\_2017\\_aa.pdf](https://www.mr.gov.pl/media/36848/SOR_2017_maly_internet_03_2017_aa.pdf) (data wejścia: 17.05.2017).
- Sustainable Development Goals. Cele Zrównoważonego Rozwoju*, 2015, Platforma SDG, UNIC Warszawa, <http://www.un.org.pl/cel7> (data wejścia: 17.05.2017).
- Wersje skonsolidowane Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej – Traktat o Unii Europejskiej*, Dz. Urz. C 326, 26/10/2012 P. 0001 – 0390.
- Wojtkowska-Łodej G., Graczyk A., Szablewski A.T., 2016, *Uwarunkowania rozwoju energetyki w zakresie polityki energetycznej i regulacyjnej*, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa.